

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку і оподаткування

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Готельно-ресторанна справа» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» заочної форми здобуття вищої освіти

**Миколаїв
2023**

УДК 657
Б94

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 01.09.2023 р., протокол №1.

Укладачі:

Ю.Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

О.І. Мельник – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет;
О.Є. Бабичев – ФОП «Бабичев О.Є.», власник закладу «Каліфорнія ЮА»

© Миколаївський національний аграрний університет, 2023

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРИНЦИПИ ТА ОБ'ЄКТИ	6
ТЕМА 2. МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	12
ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	19
ТЕМА 4. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	22
ТЕМА 5. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ	25
ТЕМА 6. ОБЛІК ЗАПАСІВ, СИРОВИНИ, ПРОДУКЦІЇ ТА ТАРИ. ЦІНОУТВОРЕННЯ	27
ТЕМА 7. ЗВІТНІСТЬ МАТЕРІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИХ ОСІБ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ	30
ТЕМА 8. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	32
ТЕМА 9. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПОСТАЧАННЯ ЗАПАСІВ	35
ТЕМА 10. ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА І НАДАННЯ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ	37
ТЕМА 11. КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІК СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ І ПОСЛУГ	39
ТЕМА 12. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	41
ТЕМА 13. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ У ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	43
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	44
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ	46

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Під час здобуття освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» вивчення та засвоєння дисципліни «Бухгалтерський облік» є доцільним, оскільки передбачає на підставі законодавчо-нормативної бази вивчення та застосування на практиці корегування діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу. Маючи у своєму складі теоретичні основи обліку і звітності, взаємозв'язок особливостей виробництва продукції і послуг та фінансового обліку, особливості калькулювання виготовленої продукції стає основою для впровадження сучасних систем менеджменту. Поглиблення знань у сфері документообороту, звітності та особливостей калькулювання собівартості продукції і послуг є важливим для планування, управління і контролю діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

Метою дисципліни «Бухгалтерський облік» є здобуття майбутніми бакалаврами з готельно-ресторанної справи знань щодо організації і ведення обліку активів (запасів як сировини, готової продукції і продуктів харчування; послуг; розрахунків; основних засобів в частині амортизаційних відрахувань, заробітної плати та соціальних відрахувань як статей витрат під час формування собівартості виробленої продукції та послуг), зобов'язань, оподаткування та витрат діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу, та їх звітного відображення задля формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і комплексного розуміння питань управління господарсько-фінансовою діяльністю підприємств готельно-ресторанного бізнесу та оволодіння навичками їх практичного вирішення для підвищення ефективності виробництва, а також впровадження сучасних систем менеджменту.

Методичні рекомендації передбачають завдання для вирішення на практичних заняттях, для самостійної роботи у розрізі тем, окреслених робочою програмою, та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин			
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПЗ	СР	Разом
1	Теоретичні основи обліку	1	Сутність бухгалтерського обліку, його принципи та об'єкти	0,5	0,5	5	6
		2	Метод бухгалтерського обліку	0,5	0,5	5	6
		3	Організація ведення обліку та документообороту на підприємствах	1	1	7	9
Всього за змістовий модуль 1				2	2	17	21
2	Особливості фінансового обліку	4	Облік основних засобів	0,5	0,5	4	5
		5	Облік грошових коштів та розрахунків	0,5	0,5	5	6
		6	Облік запасів, сировини, продукції та тари. Ціноутворення.	0,5	0,5	5	6
		7	Звітність матеріально-відповідальних осіб та інвентаризація	0,5	0,5	4	5
		8	Облік розрахунків за виплатами працівникам та соціального страхування	0,5	0,5	5	6
		9	Облік зобов'язань під час постачання запасів	0,5	0,5	4	5
Всього за змістовий модуль 2				3	3	27	33
3	Особливості обліку у готельно-ресторанному бізнесі	10	Облік виробництва і надання готельних послуг	1	1	7	9
		11	Калькулювання та облік собівартості продукції і послуг	1	1	7	9
		12	Облік доходів, витрат та фінансових результатів підприємств готельно-ресторанного бізнесу	0,5	1	7	8,5
		13	Автоматизація обліку у готельно-ресторанному бізнесі	0,5	1	7	8,5
		14	Захист індивідуального завдання	-	1	-	1
Всього за змістовий модуль 3				3	5	28	36
Всього годин по навчальній дисципліні				8	10	72	90

ТЕМА 1

СУТНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРИНЦИПИ ТА ОБ'ЄКТИ

Мета заняття: окреслити основні поняття і визначення; визначити сутність бухгалтерського обліку, його функції, принципи, об'єкти.

Key words: accounting, information, user, principles, functions, purpose, tasks (бухгалтерський облік, інформація, користувач, принципи, функції, мета, завдання).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити терміни: бухгалтерський облік, мета ведення бухгалтерського обліку, натуральні вимірники, трудові вимірники, грошові вимірники, принцип бухгалтерського обліку, активи, зобов'язання, власний капітал, необоротні активи, оборотні активи, поточні зобов'язання, довгострокові зобов'язання.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. На підставі наведених умовних даних (табл. 1.1) визначте господарські активи та джерела їх формування. Виконання завдання потребує того, щоб наведені господарські активи (засоби) та джерела їх утворення були відображені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.1 Показники наявності господарських активів (засобів) та джерел їх утворення у ТОВ «Готельно-ресторанний комплекс «Star»» станом на 31.12.20__р.

№ з/п	Перелік господарських активів (засобів) та джерел їх утворення	Сума, грн
1.	Будівля готелю	836907
2.	Гараж	37320
3.	Заборгованість працівникам з оплати праці	98500
4.	Вентилятори	375
5.	Парковка	67520
6.	Прибуток нерозподілений	48000
7.	Готівка в касі підприємства	95
8.	Векселі видані	137000

9.	Пальне	3030
10.	Будівля ресторану	120400
11.	Меблі	42700
12.	Зареєстрований (пайовий) капітал	2006327
13.	Спецодяг	4200
14.	Посуд	15140
15.	Заборгованість за податками	41900
16.	Продукти харчування	35300
17.	Запасні частини	1360
18.	Цукор	25200
19.	Заборгованість постачальникам за придбані комплекти рушників	143663
20.	Хлібопечі	82950
21.	Заборгованість ГРК за електроенергію	121800
22.	Засоби особистої гігієни	43600
23.	Грошові кошти на поточному рахунку	5030
24.	Морозильні камери	107900
25.	Довгострокові кредити банків	350000
26.	Камери спостереження	195200
27.	Будівельні матеріали	3100
28.	Телевізори	85200
29.	Аванс, одержаний від ТОВ СП «НІБУЛОН» за проживання працівників	67300
30.	Шезлонги	684100
31.	Заборгованість органам соціального страхування	15800
32.	Резервний капітал	66300
33.	Будівля офісу	304000
34.	Тара й тарні матеріали	6100
35.	Холодильні установки	144500
36.	Цільове фінансування і цільові надходження	25800
37.	Дивіденди нараховані	26037
38.	Обладнання для сушіння постільної білизни	115200
39.	Заборгованість ТОВ СП «НІБУЛОН»	25800
40.	Борошно	24600
41.	Обладнання для прання	40200
42.	Кава	900
43.	Кавові апарати	85400
44.	Серветки	3800
45.	Пакувальний папір	1300

Таблиця 1.2 Господарські активи та джерела їх утворення

№ з/п	Господарські активи (засоби)	Сума, грн	№ з/п	Капітал та зобов'язання	Сума, грн
1.			3.		
2.					

<u>облікових показників</u>	управління і контролю за діяльністю підприємства; полягає у реальному дійсному відображенні господарських фактів в обліку
___ (2) <u>Достовірність</u> <u>облікових даних</u>	Б. Забезпечується документуванням всіх господарських операцій, правильним проведенням інвентаризації, бухгалтерських записів, оцінки, калькулювання, розподілу витрат
___ (3) <u>Правдивість</u>	В. Інформація, що надійшла органу управління із запізненням, втрачає свою актуальність, її значення для прийняття ефективних управлінських рішень знижується
___ (4) <u>Оперативність</u>	Г. Необхідна перш за все, для контролю за здійсненням передбачених бізнес-планом показників і прогнозів, наприклад, за станом продуктивності праці, матеріаломісткості, фондівіддачі, собівартості продукції тощо
___ (5) <u>Своєчасність</u>	Д. Надання всієї облікової інформації, що необхідна для управління виробництвом та бізнесом, а також для зовнішніх користувачів, за умови недопущення зайвої інформації, виключення повторів і непотрібних показників
___ (6) <u>Повнота і простота</u>	Е. Полягає у своєчасності надання облікових даних для управління виробництвом і складання звітності

Завдання 2. За наведеними умовними даними (табл. 1.4) визначити господарські активи та джерела їх формування.

Таблиця 1.4 Показники наявності господарських активів (засобів) та джерел їх утворення в ПАТ “Прометей” станом на 31.12.201__р.

№ з/п	Перелік господарських активів (засобів) та джерел їх утворення	Сума, грн
1.	Гроші на поточному рахунку в банку	42000
2.	Вино в пляшках	325000
3.	Пальне	8050
4.	Готівка в касі підприємства	1900
5.	Дебіторська заборгованість підзвітних осіб	1210
6.	Басейни	126000
7.	Зареєстрований (пайовий) капітал	1967650
8.	Векселі видані	68000
9.	Повидло	4225
10.	Олія	21400
11.	Обладнання для миття посуду	323000
12.	Малоцінні і швидкозношувані предмети	9600
13.	Гроші на інших рахунках банку	14625
14.	Нараховані відсотки	57000
15.	Будівельні матеріали	41500
16.	Заборгованість оптових магазинів з поставки продуктів	9510

	харчування	
17.	Резервний капітал	735000
18.	Столи	660
19.	Запасні частини	65000
20.	Стільці	39000
21.	Легковий автотранспорт	540000
22.	Тара і тарні матеріали	570
23.	Фільтрувальні матеріали	6900
24.	Дохід від реалізації	12949
25.	Мішки	840
26.	Банки	62000
27.	Заборгованість працівникам із заробітної плати	8700
28.	Обладнання для чистки басейнів	827000
29.	Нерозподілені прибутки	42850
30.	Гараж	12300
31.	Напівфабрикати	25100
32.	Додатковий капітал	32440
33.	Заборгованість постачальникам	3850
34.	Заборгованість покупців	1660
35.	Крупа гречана	170
36.	Отриманий короткостроковий кредит	20190
37.	Ящики	40240
38.	Довгостроковий кредит	64200
39.	Інвентар	690
40.	Спецодяг	19800
41.	Мед	700
42.	Страхові резерви	3450
43.	Короткострокова позика кредитної спілки	79315
44.	Малоцінні та швидкозношувані предмети	4410
45.	Спеції	9600
46.	Будівлі складів	432000
47.	Заборгованість підзвітним особам	476
48.	Медикаменти та інші матеріали	2600
49.	Заборгованість за податками і платежами	2350
50.	Заборгованість за електроенергію	1600
51.	Холодильники	48000
52.	Одноразовий посуд	5000
53.	Морозильні камери	31000
54.	Заборгованість за оренду приміщення	3240

Таблиця 1.5 Господарські активи та джерела їх утворення

№ з/п	Господарські активи (засоби)	Сума, грн	№ з/п	Капітал та зобов'язання	Сума, грн

ТЕМА 2

МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Мета заняття: вивчити поняття методу бухгалтерського обліку; зрозуміти побудову та класифікацію бухгалтерських рахунків; розібрати бухгалтерський баланс та принцип подвійного запису.

Key words: method of accounting, account, balance, double entry, inventory (метод бухгалтерського обліку, рахунок, баланс, подвійний запис, інвентаризація).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити терміни: метод бухгалтерського обліку, бухгалтерський баланс, актив, пасив, статті балансу, оцінка статті, валюта балансу, рахунки бухгалтерського обліку, активні рахунки, пасивні рахунки, сальдо, кореспонденція рахунків, синтетичні рахунки, аналітичні рахунки, субрахунки, План рахунків бухгалтерського обліку.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Використовуючи дані про склад господарських засобів і джерел їх, утворення ТОВ «Прометей» станом на 1 січня 20__ року (табл. 1.1, 1.2):

- провести розподіл і узагальнення засобів та джерел їх утворення за статтями і розділами активу й пасиву балансу;
- підрахувати підсумкові величини засобів і джерел їх утворення за розділами активу і пасиву балансу й валюту балансу в цілому;
- заповнити форму №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» на початок звітного періоду

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до

Підприємство _____	Дата (рік, місяць, число) _____	КОДИ
Територія _____	за ЄДРПОУ _____	01
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОАТУУ _____	
Вид економічної діяльності _____	за КОПФГ _____	
Середня кількість працівників ¹ _____	за КВЕД _____	
Адреса, телефон _____		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку _____
за міжнародними стандартами фінансової звітності _____

фінансової звітності»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 20__ р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		

Баланс	1300		
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900		

Керівник

Головний бухгалтер

Завдання 3. На основі даних щодо проведених підприємством господарських операцій у квітні 20__р. встановити статті балансу, що змінюються і направлення їх змін, вказати формулу типу кожної операції (табл. 2.1)

Таблиця 2.1 Визначення формули типу господарських операцій, здійснених у ТОВ «Золотий Колос» у квітні 20__р.

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн	Статті балансу, що змінюються	
			(+,-)	(+,-)
1	Введені в експлуатацію основні засоби	220000		
2	Оприбутковані на склад придбані у постачальника запасні частини	98000		
3	Перераховано з поточного рахунку в банку в погашення заборгованості постачальникові	102000		
4	Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	38000		
5	Утримано податок з доходів фізичних осіб із заробітної плати робітників для перерахування до бюджету	11200		
6	Витрачено паливо на потреби виробництва	50000		
7	Видана з каси заробітна плата робітникам підприємства	2800		
8	Отримано в касу кошти з поточного рахунку в банку	57900		
9	Придбано за рахунок короткострокового кредиту банку запасні частини	98000		
10	Перераховані кошти з поточного рахунку в банку на погашення короткострокового кредиту	90000		
11	Зараховані на поточний рахунок банку кошти отримані від покупців продукції	108000		
12	Відпущені зі складу матеріали на потреби основного виробництва	56000		
13	Оприбуткована в касу підприємства повернена підзвітна сума	400		
14	Оприбуткована отримана з виробництва готова продукція	200000		
15	Частина нерозподіленого прибутку звітного року направлена на поповнення резервного капіталу	40000		
16	Нарахована премія робітникам підприємства за рахунок нерозподіленого прибутку звітного року	20000		
17	Отримано на поточний рахунок підприємства довгостроковий кредит банку	550000		
18	Частково погашений раніше отриманий в банку довгостроковий кредит	600000		
19	Виплачена з каси робітникам підприємства премія	20000		
20	Оприбутковано придбані підзвітною особою будівельні матеріали	1360		
21	З поточного рахунку підприємства здійснена попередня оплата товарів	8500		
22	Отримані і оприбутковані на склад раніше оплачені товари	8500		
23	Частково погашено заборгованість підприємства перед бюджетом	12300		

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. На підставі наведених нижче умовних даних про наявність господарських активів (засобів) та джерел їх утворення в ТОВ “Геркулес” станом на 31.12.20 __р. (табл.2.2) та переліком господарських операцій за січень (табл. 2.3) скласти баланс на початок та кінець місяця (табл. 2.4), визначити типи змін в балансі, зумовлені змістом господарських операцій; відкрити рахунки бухгалтерського обліку (30, 31, 43, 44, 60, 63) та визначити на них кінцеві залишки.

Таблиця 2.2 Наявність господарських активів (засобів) та джерел їх утворення в ТОВ “Геркулес” станом на 31.12.20 __р.

№ з/п	Перелік господарських активів (засобів) та джерел їх утворення	Сума, грн
1.	Основні засоби	412000
2.	Зареєстрований (пайовий) капітал	835000
3.	Готівка	900
4.	Нерозподілений прибуток	22000
5.	Поточний рахунок в банку	27000
6.	Кредиторська заборгованість перед постачальниками	21600
7.	Виробничі запаси	203000
8.	Короткострокові позики банку	40000
9.	Готова продукція	275700

Таблиця 2.3 Перелік господарських операцій в ТОВ “Геркулес” за січень 20 __р.

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн	Тип зміни в балансі	Кореспонденція	
				дебет	кредит
1.	Одержано в касу підприємства з поточного рахунку банку	24100			
2.	За рахунок прибутку створено резервний капітал	10000			
3.	Зарахована відділенням банку на поточний рахунок підприємства короткострокова позика	30000			
4.	Перераховано з поточного рахунку кредиторську заборгованість постачальникам	21600			

Таблиця 2.4 Навчальний макет для вивчення особливостей відображення змін у балансі під впливом господарських операцій за січень

№ з/п	Статті балансу	Сума, грн.		
		до відображення господарської операції (01.01.)	зміни впливом господарської операції	після відображення господарської операції (31.01.)
АКТИВ				
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
Баланс				
ПАСИВ				
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
Баланс				

Дебет	30	Кредит
S ¹		
S ¹¹		

Дебет	43	Кредит
		S ¹
		S ¹¹

Дебет	31	Кредит
S ¹		

Дебет	44	Кредит
		S ¹

S¹¹

S¹¹

Дебет	60	Кредит
		S ¹
		S ¹¹

Дебет	63	Кредит
		S ¹
		S ¹¹

Питання для самоперевірки.

- 1) Поняття методу бухгалтерського обліку.
- 2) Бухгалтерські рахунки: їх побудова та класифікація.
- 3) Бухгалтерський баланс: значення, структура та зміст.
- 4) Принцип подвійного запису.

ТЕМА 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТООБОРОТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Мета заняття: вивчити поняття організації обліку та основні його елементи; вивчити особливості облікової політики та видів обліку; визначити особливості обліку у готельно-ресторанній сфері; закріпити теоретичні знання з організації документообороту та визначити його особливості у готельно-ресторанній сфері.

Key words: accounting, organization of accounting, primary accounting, synthetic accounting, analytical accounting, statistical accounting, document, document flow (облік, організація обліку, первинний облік, синтетичний облік, аналітичний облік, статистичний облік, документ, документооборот).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити терміни та основні питання: організація обліку; суб'єкт організації обліку; можливі варіанти ведення обліку; види обліку; облікова політика; документ; документооборот.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Перевірити виконання завдань, які студенти виконали самостійно. Допрацювати їх за необхідності.

Завдання 3. Обговорити та визначити основні фактори, які впливають на особливості організації та ведення бухгалтерського обліку у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу. Визначити особливості ведення обліку у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу.

Завдання 4. На підставі технологічної картки №30 (табл. 3.1) скласти калькуляційну картку №30 (табл. 3.2). Визначити, чого саме не вистачає у технологічній картці.

Таблиця 3.1. Технологічна картка для завдання

Затверджую
Директор ПП «Світ»
Кошель В.І.
20.06.20__

Технологічна картка №30
Коктейль Мохіто

Рецептура №30 за збірником рецептур

№ з/п	Найменування сировини	Витрати на 100 порцій		Технологічні вимоги до сировини
		брутто	нетто	
1	Ром Баккарді світлий	4,0	4,0	
2	Зелень м'ята перцева	4,1	3,0	
3	Цукровий пісок	2,0	2,0	
4	Лайм	7,1	3,0	
5	Газова вода	11,0	11,0	
6	Лід	3,0	3,0	

Технологія приготування страви, оформлення

1. Листя м'яти, цукор і лайм розім'яти в келиху.
2. Наповнити келих подрібненим льодом.
3. Долити компоненти.
4. Перемішати.

Подавати одразу у хайболі з трубочкою для напоїв. Коктейль гарнірується кільцем лайму та гілочкою м'яти.

Бармен

Іванов І.І.

Калькуляційна картка №30
_____ 20__Найменування страви Коктейль Мохіто.
Номер за збірником рецептур №30.

№ з/п	Порядковий номер калькуляції і дата	№ _____ 20__		
	Найменування продуктів	Норма,	Ціна, грн/од	Сума, грн
1	Ром Баккарді світлий		789,80	
2	Зелень м'ята перцева		48,40	
3	Цукровий пісок		36,30	
4	Лайм		169,40	
5	Газова вода		20,90	
6	Лід		11,00	
Загальна вартість набору на 100 страв, грн				
Ціна продажу однієї страви, грн				
Вихід у готовому вигляді однієї страви, г				
Завідувач виробництва Сьомін О.О.				
Калькуляцію склав Огородник А.В.				
Затверджено Директор Кошель В.І.				

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. Окреслити основні підрозділи у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу, де формуються первинні і зведені документи. Визначити місце бухгалтерії. Визначити основні первинні документи, які формуються у різних підрозділах. Схематично накреслити схему документообороту.

Завдання 5. Ознайомитись зі змістом наказу про облікову політику суб'єкта господарювання готельно-ресторанного бізнесу.

Питання для самоперевірки.

- 1) Організація і види обліку.
- 2) Облікова політика.
- 3) Організація первинного обліку на підприємстві.
- 4) Особливості бухгалтерського обліку у суб'єктах готельно-ресторанного бізнесу.
- 5) Види, приклади документів та документооборот у готельно-ресторанній справі. Організація документообороту.

ТЕМА 4 ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Мета заняття: вивчити економічний зміст і завдання обліку основних засобів; ознайомитися з класифікацією основних засобів; визначити види основних засобів у готельно-ресторанному бізнесі; вивчити види оцінки основних засобів та особливості відображення в обліку надходження основних засобів; вивчити поняття «знос» та «амортизація».

Key words: fixed assets, valuation, income, disposal, operation, depreciation, depreciation (основні засоби, оцінка, надходження, вибуття, експлуатація, амортизація, знос).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити терміни: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, надходження основних засобів, вибуття основних засобів, знос, амортизація, метод нарахування амортизації, первісна вартість основного засобу, ліквідаційна вартість основного засобу, залишкова вартість основного засобу.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Визначити нарахування амортизації за методом прямолінійного списання та норму амортизації (табл. 4.1).

Первісна вартість об'єкта основних засобів – 75 000,00 грн. Очікуваний строк служби – 5 років. Ліквідаційна вартість об'єкта у вигляді матеріалів – 1 000 грн.

Таблиця 4.1 Нархування амортизації методом прямолінійного списання (грн)

Звітний період	Первісна вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
Дата придбання	75 000	-	-	75 000
Кінець 1-го року				
Кінець 2-го року				
Кінець 3-го року				
Кінець 4-го року				
Кінець 5-го року				

Завдання для самостійного виконання

Завдання 3. Визначити амортизаційні витрати по об'єкту основних засобів виробничим методом нарахування амортизації (табл. 4.2).

Первісна вартість об'єкта основних засобів – 10000,00 грн., очікуваний строк служби – 5 років, ліквідаційна вартість об'єкта у вигляді матеріалів – 1000,00 грн. Плановий випуск продукції – 50 000 одиниць. За перший рік випуск продукції склав 10 000 одиниць, за другий – 11 000, за третій – 10 100, за четвертий – 9 000 і за п'ятий – 9 900 одиниць.

Таблиця 4.2. Нарахування амортизації за виробничим методом (грн)

Звітний період	Первісна вартість	Випуск продукції	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
Дата придбання	10000	-	-	-	10000
Кінець 1-го року					
Кінець 2-го року					
Кінець 3-го року					
Кінець 4-го року					
Кінець 5-го року					

Завдання 4. Проаналізувати реквізити та особливості складання акту ліквідації основних засобів (наочно).

Питання для самоперевірки.

- 1) Економічний зміст і завдання обліку основних засобів.
- 2) Класифікація та види основних засобів у готельно-ресторанному бізнесі.
- 3) Оцінка основних засобів.
- 4) Основні канали надходження та вибуття основних засобів.
- 5) Облік основних засобів.
- 6) Знос основних засобів.
- 7) Амортизація основних засобів.

ТЕМА 5

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ

Мета заняття: вивчити особливості готівкового обороту та розрахунків готівкою у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу; вивчити особливості відкриття рахунків в банку та безготівкових розрахунків; ознайомитись з первинними документами та рахунками бухгалтерського обліку для відображення руху грошових коштів та розрахунків; окреслити особливості виникнення та відображення в обліку дебіторської заборгованості; визначити основних дебіторів готельно-ресторанного бізнесу; ознайомитися з обліком з підзвітними особами та виставлення претензій.

Key words: cash, cash register, bank account, bank statement, cash document, settlements, settlement operations, buyers, customers, accountable persons, debtor, debt (готівка, каса, рахунок в банку, виписка банку, касовий документ, розрахунки, розрахункові операції, покупці, замовники, підзвітні особи, дебітор, борг).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку та вказати первинні документи. Залишок коштів на 12.07 в касі 3000 грн. Рух грошових коштів по касі за 12.07: надходження коштів з поточного рахунку для закупівлі продуктів харчування у фізичних осіб – 12000 грн; надходження з поточного рахунку коштів на відрядження адміністратора готелю для участі у виставці-рекламі 4000 грн; надходження від покупців – 6000 грн; видано кошти на відрядження – 4000 грн; видано кошти підзвітній особі для закупівлі продуктів харчування – 6000 грн. Визначити залишок коштів на кінець дня, накресливши схему рахунку.

Завдання 3. Визначити кореспондуючі рахунки за наведеними господарськими операціями, розрахувати суми, заповнити пропуски.

1. Видані кошти в підзвіт завідуючій складом ресторану:

- а) на господарські потреби - 5000 грн.
- б) для придбання тари - 1000 грн.

Дт ___ *Кт* ___ _____ *грн* (первинний документ _____)

2. На підставі зданого первинного документу

враховано:

а) придбані продукти харчування - 4820 грн.

б) придбану тару - 910 грн.

Дт ___ *Кт* ___ _____ *грн*

3. Відображаються за призначенням витрати бухгалтера з приводу участі у семінарі щодо новацій у використанні РРО - 670 грн.

Дт ___ *Кт* ___ _____ *грн*

4. Повернено невикористану завідувачем складом суму авансу готівкою - 25 грн.

Дт ___ *Кт* ___ _____ *грн*

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. Прослухати вебінар у запису, або запросити на заняття стейкхолдера з виступом про особливості використання ПРР/РРО. Обговорити отриману інформацію.

Завдання 5. Визначити основних дебіторів суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу. Зазначити інформацію у послідовності: дебітор – рахунок (субрахунок) для відображення дебіторської заборгованості. Зазначити у яких стаття балансу відображається дебіторська заборгованість.

Питання для самоперевірки.

- 1) Готівкові та безготівкові грошові кошти.
- 2) Порядок відкриття рахунків в банку.
- 3) Облік грошових коштів.
- 4) Економічний зміст та організація обліку розрахункових операцій.
- 5) Вплив дебіторської заборгованості на фінансово-економічний стан підприємства.
- 6) Основні дебітори підприємств готельно-ресторанного бізнесу.
- 7) Облік розрахунків з покупцями та замовниками.
- 8) Облік розрахунків з підзвітними особами.

ТЕМА 6

ОБЛІК ЗАПАСІВ, СИРОВИНИ, ПРОДУКЦІЇ ТА ТАРИ. ЦІНОУТВОРЕННЯ

Мета завдання: вивчити поняття виробничих запасів як статті витрат на виробництво продукції і послуг; вивчення поняття «сировина», «продукція», «тара», «транспортно-заготівельні витрати»; ознайомитися з особливостями обліку надходження запасів та списання; визначити особливості товарного обліку та встановлення цін на товари і виготовлену продукцію, на послуги у суб'єктах господарювання готельно-ресторанного бізнесу.

Key words: stocks, production stocks, transport and procurement costs, write-off of stocks, movement of stocks, warehouse, products, packaging, price (запаси, виробничі запаси, транспортно-заготівельні витрати, списання запасів, рух запасів, склад, продукція, тара, ціна).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Провести розрахунок залишку запасів на кінець звітного періоду, використовуючи метод середньозваженої собівартості (табл. 6.1).

Таблиця 6.1 Розрахунок списання запасів А методом середньозваженої собівартості

Дата	Залишок на початок			Надійшло			Вибуло			Залишок на кінець		
	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн
01.07	60	13,51	810,60	—	—	—						
06.07	—	—	—	70	13,78	964,60						
20.07	—	—	—	70	13,92	974,40						
Всього	60	—	810,60	140	—	1939,00	120					

Середньозважена собівартість одиниці запасів, які вибули:

Вартість використаних у звітному місяці запасів А:

Вартість запасів А на кінець звітного місяця:

Завдання 3. Провести розрахунок залишку запасів на кінець звітнього періоду, використовуючи метод ФІФО (табл. 6.2)

Таблиця 6.2 Розрахунок списання запасів А методом ФІФО

Дата	Залишок на початок			Надійшло			Вибуло			Залишок на кінець		
	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн	к-ть, одн.	ціна, грн	сума, грн
01.07	60	13,51	810,60	—	—	—	60					
06.07	—	—	—	70	13,78	964,60	60					
20.07	—	—	—	70	13,92	974,40	—					
Всього	60	—	810,60	140	—	1939,00	120					

Собівартість запасів А, що вибули:

Собівартість запасів А на кінець звітнього періоду:

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. Порівняти торговельний і виробничий методи обліку запасів.

Завдання 5. Обговорити поняття «торгова націнка», прямий та зворотний метод її підрахунку. Визначити субрахунки для відображення в обліку нарахованої торгової націнки та списання її. Надати характеристику цим субрахункам.

Завдання 6. Прослухати запис, або взяти участь, або прослухати виступ запрошеного стейкхолдера щодо особливостей товарного обліку та обліку товарних залишків. Обговорити отриману інформацію.

Питання для самоперевірки.

- 1) Виробничі запаси як стаття витрат на виробництво продукції.
- 2) Визначення запасів та їх класифікація.
- 3) Облікова оцінка запасів. Формування первісної вартості запасів.
- 4) Транспортно-заготівельні витрати: формування та облік.
- 5) Облік надходження запасів.
- 6) Методи оцінки вибуття запасів.
- 7) Облік вибуття запасів у результаті передачі у виробництво, продажу.
- 8) Документування операцій руху запасів.
- 9) Облік запасів у місцях зберігання.
- 10) Синтетичний та аналітичний облік запасів.
- 11) Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.

- 12) Облік продукції, що підлягає реалізації.
- 13) Облік продукції для внутрішніх потреб підприємства.
- 14) Економічний зміст ціноутворення.
- 15) Ціна і види цін.
- 16) Моделі ціноутворення на підприємствах харчової промисловості та у ресторанному бізнесі.

ТЕМА 7

ЗВІТНІСТЬ МАТЕРІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИХ ОСІБ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Мета заняття: визначити основні поняття про товарні витрати, порядок їх списання; вивчити види матеріальної відповідальності на підприємствах та окреслити основні положення договору про матеріальну відповідальність; вивчити поняття «інвентаризація», порядок її проведення, документальне оформлення результатів.

Key words: commodity costs, liability, inventory, inventory results (товарні витрати, матеріальна відповідальність, інвентаризація, результати інвентаризації).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Визначити хто є і хто може бути матеріально-відповідальною особою на у суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу? Окреслити основні аспекти договору про матеріальну відповідальність. Визначити її види.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Ознайомитися з основними реквізитами (наочно) документів, які складають матеріально-відповідальні особи, зокрема: товарний звіт, звіт про рух продуктів і тари по кухні; акт про передачу товару і тари під час зміни матеріально-відповідальної особи; журнал обліку столового посуду і приборів; акт на забій, лом і втрату посуду і приборів; звіт про рух продуктів; відомість про залишки товарів і тари на складі.

Завдання 3. Окреслити строки та особливості проведення інвентаризації у суб'єктах господарювання готельно-ресторанного бізнесу.

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. Накреслити схему поетапного проведення інвентаризації на кухні або на складі (за вибором).

Завдання 5. Зазначити основні господарські операції та основні рахунки (субрахунки), які будуть відображені в обліку за результатами інвентаризації.

Питання для самоперевірки.

- 1) Поняття про товарні витрати.
- 2) Порядок списання товарних витрат.
- 3) Види матеріальної відповідальності на підприємствах.
- 4) Договір про матеріальну відповідальність.
- 5) Поняття про інвентаризацію.
- 6) Порядок проведення інвентаризації запасів, продукції та тари.
- 7) Документальне та облікове оформлення результатів інвентаризації.

ТЕМА 8

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Мета заняття: вивчити поняття заробітної плати як статті витрат на виробництво продукції і послуг; визначити економічний зміст заробітної плати та її структуру; окреслити завдання обліку праці та її оплати; вивчити особливості відображення в обліку нарахування заробітної плати, нарахування на заробітну плату єдиного соціального внеску, утримання податку на доходи фізичних осіб та інших утримань із заробітної плати; визначити особливості та вивчити облік розрахунків допомоги з тимчасової непрацездатності та облік розрахунків щорічних і додаткових відпусток.

Key words: labor, wages, tax, vacation, sick leave (праця, оплата праці, податок, відпустка, лікарняний).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити основні терміни: заробітна плата, мінімальна заробітна плата, нарахування заробітної плати, утримання із заробітної плати, податкова соціальна пільга, виплати по тимчасовій непрацездатності, відпустка.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Заповнити пам'ятку

Таблиця 8.1 ПАМ'ЯТКА

№ з/п	Показник	Джерело	20__ рік
1	Мінімальна зарплата		
2	Прожитковий мінімум для працездатної особи		
3	Податкова соціальна пільга		
4	Єдиний соціальний внесок		
5	Ставка ПДФО		
6	Ставка військового збору		

Завдання 3. Визначити суму заробітної плати до видачі. Скласти

бухгалтерські проведення.

За березень п.р. бухгалтеру-касиру Івановій І.І. нараховано заробітну плату у розмірі 6700,00 грн. Сума виданого авансу 3250,00 грн. Незаміжня, дітей не має.

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Нарахована заробітна плата бухгалтеру			
3	Утримано ПДФО із заробітної плати бухгалтера <i>Розрахунок:</i>			
4	Утримано ВЗ <i>Розрахунок:</i>			
5	Видано аванс			
6	Виплачено заробітну плату <i>Розрахунок:</i>			

Завдання 4. Розібрати випадки застосування ПСП.

Завдання для самостійного виконання

Завдання 5. Зробити нарахування на фонд оплати праці. Визначити суму заробітної плати до видачі головному бухгалтеру. Скласти бухгалтерські проведення. За березень п.р. головному бухгалтеру Кальницькій Г.П. нараховано заробітну плату у розмірі 18000,00 грн. Сума виданого авансу 7000,00 грн. Має доньку 3 років. За березень п.р. директору Іванову І.І. нараховано заробітну плату у розмірі 20000 грн.

Завдання 6. Розібрати застосування ПСП на прикладі. Порахувати виплату, якби не було ПСП. Зробити висновок.

За березень п.р. прибиральниці Гидилюк В.В. нараховано заробітну плату у розмірі 6800,00 грн. Сума виданого авансу 3090,00 грн. Прибиральниця Гидилюк В.В. є самотньою мамою і має на утриманні двох дітей віком до 18 років.

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Нарахована заробітна плата	92	66	6800,00

	прибиральниці			
2	Утримано ПДФО із з/п бухгалтера (2357) x 18 %	66	64	424,26
3	Утримано ВЗ, 1,5% (6800*1,5%)	66	64	102,00
4	Видано аванс	66	30, 31	3090,00
5	Виплачено заробітну плату	66	30, 31	3183,74

*ПСП у 2022 році – 2481,00 грн * 1,4 = 3470 грн*

*3470*2 дітей = 6940 грн*

6800 менше, тому використовуємо ПСП 150%

*(2481*150%=3721,50 грн)*

*3721,5*2=7443 грн*

9800-7443=2357 грн

Завдання 7. Розрахувати суму відпускних за наведеними нижче даними та планом розрахунку. Працівникові з 18.06.2021 р. надається щорічна відпустка на 24 календарні дні. Заробітна плата працівника за розрахунковий період з червня 2020 р. по травень 2021 р. становить 45 600,00 грн.

1) Визначимо кількість календарних днів у розрахунковому періоді:

2) Визначимо середньоденну заробітну плату:

3) Визначимо суму відпускних:

Питання для самоперевірки.

1) Поняття заробітної плати як статті витрат на виробництво продукції і послуг.

2) Економічний зміст заробітної плати та її структура.

3) Завдання обліку праці та її оплати.

4) Особливості відображення в обліку нарахування заробітної плати.

5) Особливості відображення в обліку нарахування на заробітну плату єдиного соціального внеску.

6) Особливості відображення в обліку утримання податку на доходи фізичних осіб та інших утримань із заробітної плати.

7) Особливості та облік розрахунку допомоги з тимчасової непрацездатності.

8) Особливості та облік розрахунків щорічних і додаткових відпусток.

ТЕМА 9

ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПОСТАЧАННЯ ЗАПАСІВ

Мета заняття: вивчити особливості обліку зобов'язань перед постачальниками запасів, розрахунків з бюджетом, кредитних операцій.

Key words: payables, suppliers, contractors, budget, credit, bank, (кредиторська заборгованість, постачальники, підрядники, бюджет, кредит, банк).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити основні терміни: процес постачання, постачальник, заборгованість, зобов'язання, розрахунки з бюджетом, зобов'язання перед банком.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Окреслити основні первинні документи, які мають бути складеними під час розрахунків з постачальниками. Визначити особливості розрахунків і зобов'язань з постачальниками за умови передоплати та післяоплати. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку та розрахувати необхідні суми у таблиці 9.1 за наведеними у ній операціями.

Таблиця 9.1 Відображення в бухгалтерському обліку операцій за розрахунками з постачальниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	2	3	4	5
Оплату витрат здійснено після оприбуткування ТМЦ				
1	Оприбутковано посуд			
2	Відображено податковий кредит із ПДВ за оприбуткованим посудом			
3	Оплачено постачальнику посуду з поточного рахунку			12000
Оплату витрат здійснено раніше, ніж оприбуткування ТМЦ				
4	Здійснено передоплату за засоби індивідуальної гігієни			6000
5	Відображено податковий кредит із ПДВ за оплаченими ТМЦ			
6	Оприбутковано засоби індивідуальної гігієни			
7	Відображено суму нарахованого раніше податкового кредиту з ПДВ			

8	Відображено залік заборгованостей за одержаними засобами індивідуальної гігієни			
---	---	--	--	--

Завдання для самостійного виконання

Завдання 5. Визначити за даними таблиці 9.1 які суми будуть нараховані для перерахування у бюджет. Зазначити рахунок, на якому відображують ці суми. Надати характеристику цьому рахунку. Зазначити кореспонденцію рахунків по перерахуванню цих сум до бюджету. Зазначити статтю балансу, де буде відображеною заборгованість перед постачальниками, перед бюджетом.

Завдання 6. Зазначити на які цілі можуть братися кредити суб'єктами господарювання готельно-ресторанного бізнесу, які потрібно подати до банку документи, які витрати буде мати суб'єкт у випадку отримання і використання кредиту. Заповнити таблицю 9.2.

Таблиця 9.2 Відображення в бухгалтерському обліку операцій за розрахунками за отриманим кредитом

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	2	3	4	5
1	Отримано короткостровий кредит			30000
2	Сплачено кредитними коштами заборгованість перед постачальником			11750
3	Перераховано банку місячну оплату в рахунок погашення кредиту			6000
4	Нараховано відсотки за користування кредитом			1200
5	Перераховано відсотки за користування кредитом			

Питання для самоперевірки.

- 1) Постачальники і підрядники: поняття, рахунки бухгалтерського обліку.
- 2) Основні первинні документи розрахунків з постачальниками.
- 3) Зобов'язання перед бюджетом.
- 4) Зобов'язання перед банком.

ТЕМА 10

ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА І НАДАННЯ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Мета заняття: вивчити особливості формування собівартості та реалізації готельних послуг у контексті відображення їх в бухгалтерському обліку.

Key words: hotel service, cost, expenses, tourist tax, implementation, income (готельна послуга, собівартість, витрати, туристичний збір, реалізація, дохід).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Обговорити основні терміни та питання: продукція суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу, готельна послуга, види готельних послуг, туристичний збір.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Визначити основні витрати на формування готельних послуг, основні витрати на виробництво. Визначити основні доходи. Зазначити рахунки і первинні документи.

Завдання 3. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку та розрахувати собівартість готельних послуг у таблиці 10.1 за наведеними у ній операціями.

Таблиця 10.1 Відображення в бухгалтерському обліку операцій за формуванням собівартості готельних послуг

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	2	3	4	5
1	Видано покоївкам відра і швабри			5000
2	Видано покоївкам дезінфікуючі засоби			1500
3	Нараховано зарплату покоївкам та ЄСВ			18520
4	Нараховано амортизацію на основні засоби готелю			9600
5	Витрати на утримання, експлуатацію і поточний ремонт виробничих ОЗ			1850
6	Отримано послуги з обслуговування побутової техніки в			1300

	номерах			
7	Визначено собівартість готельних послуг			?

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. Визначити за даними таблиці 10.2 відображення на рахунках бухгалтерського обліку та розрахунки по реалізації готельних послуг.

Таблиця 10.2 Відображення в бухгалтерському обліку операцій з реалізації готельних послуг

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	2	3	4	5
1	Отримано кошти за безготівковим розрахунком в попередню оплату готельних послуг			240000
2	Нараховано ПДВ	643	641	?
3	Надано готельні послуги			240000
4	Відображено розрахунки за ПДВ	703	643	
5	Утримано турзбір (1 % бази оподаткування)			?
6	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	361	
7	Перераховано туристичний збір			

Завдання 5. Окреслити основні проблемні питання, які пов'язані із туристичним збором. Визначити як і де в обліку відображається туристичний збір.

Питання для самоперевірки.

- 1) Готельні послуги: поняття і види.
- 2) Основні витрати для формування собівартості готельних послуг.
- 3) Основні рахунки для відображення витрат під час надання готельних послуг.
- 4) Особливості обліку доходів від надання готельних послуг.

ТЕМА 11

КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІК СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ І ПОСЛУГ

Мета заняття: визначити особливості, які впливають на калькулювання собівартості продукції і послуг підприємств готельно-ресторанної сфери; обґрунтувати вибір об'єкту калькулювання та калькуляційної одиниці; вивчити види калькуляцій та собівартості та методи калькулювання; визначити облікове відображення та взаємозв'язок калькулювання собівартості та ціноутворення.

Key words: production costs, object of calculation, unit of account, type of calculation, type of cost (витрати на виробництво, об'єкт калькулювання, калькуляційна одиниця, вид калькуляції, вид собівартості).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Визначити особливості, які впливають на калькулювання собівартості продукції і послуг підприємств готельно-ресторанної сфери.

Завдання 2. Обговорити спільні та відмінні ознаки у діяльності ресторанів, роздрібною торгівлі та підприємств промисловості.

Завдання 3. Визначити витрати, які формують виробничу собівартість та рахунки бухгалтерського обліку, на яких ці витрати відображають. Окреслити первинні документи.

Завдання 4. На підставі запропонованих викладачем технологічної та калькуляційної картки визначити ту інформацію, яка має бути відображеною в обліку.

Завдання 5. На підставі запропонованих викладачем калькуляції продукції та калькуляції послуг визначити основні витрати, які формують собівартість продукції і послуг, зазначити рахунки, на яких вони будуть відображені в обліку.

Завдання для самостійного виконання

Завдання 6. Побудувати формулу формування собівартості реалізованих товарів та реалізованої продукції.

Завдання 7. Накреслити схеми калькулювання собівартості товарів, виготовленої продукції, послуг.

Завдання 8. Розібрати послідовність відображення в обліку операцій прикладу з лекційного матеріалу.

Питання для самоперевірки.

- 1) Собівартість продукції.
- 2) Калькулювання собівартості продукції.
- 3) Напрями обліку витрат і калькулювання собівартості продукції та послуг у готельно-ресторанному бізнесі.
- 4) Вибір об'єкту калькулювання та калькуляційної одиниці.
- 5) Види калькуляцій та собівартості.
- 6) Вибір методу калькулювання.
- 7) Калькулювання собівартості продукції та організації обліку у ресторанному господарстві.

ТЕМА 12

ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Мета заняття: Визначити сутність доходу та завдання обліку реалізації продукції (робіт, послуг); вивчити рахунки та первинні документи для відображення зазначеного доходу; облік формування доходу і витрат іншої операційної діяльності; послідовність визначення та облік фінансових результатів.

Key words: income, expenses, financial result, profit, loss, period, type of activity (доходи, витрати, фінансовий результат, прибуток, збиток, період, вид діяльності).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Визначити від реалізації яких товарів, робіт і послуг суб'єкти готельно-ресторанного бізнесу можуть отримувати доходи.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Зазначити які субрахунки використовуються для відображення обліку доходів від реалізації товарів, робіт і послуг, а також надання знижок. Надати їм характеристику.

Завдання 3. Ознайомитися зі змістом і основними реквізитами (наочно) первинних документів, які складають для відображення доходів від реалізації товарів, робіт і послуг, а також надання знижок.

Завдання 4. Визначити які витрати здійснюють суб'єкти господарювання готельно-ресторанного бізнесу. Зазначити які рахунки використовуються для відображення таких витрат, надати їм характеристику.

Завдання 5. Заповнити таблицю 13.1, зазначивши кореспонденцію рахунків та вплив на формування фінансового результату (+ або -).

Таблиця 13.1 Відображення на рахунках бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		+ або -
		дебет	кредит	
1	2	3	4	
1	Реалізовано товари, продукцію, послуги за готівку			
2	Реалізовано товари, продукцію, послуги за безготівковим розрахунком			
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ			
4	Одержано доходи від іншої операційної діяльності			
5	Відображено собівартість реалізованих товарів, продукції, послуг			
6	Відображено торгову націнку по реалізованим товарам, продукції, послугам			
7	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу			
8	Нараховано заробітну плату працівникам збуту			
9	Нараховано ЄСВ на ФОП			
10	Нараховано амортизацію виробничого і торговельного обладнання			
11	Відображено та визнано витрати іншої операційної діяльності			
12	Списано доходи на фінансовий результат (зазначити пункти доходів)			
13	Списано витрати на фінансовий результат (зазначити пункти витрат)			
14	Визначено фінансовий результат - прибуток			X
15	Визначено фінансовий результат - збиток			X

Завдання для самостійного виконання

Завдання 6. Ознайомитися зі змістом і основними реквізитами (наочно) первинних документів, які складають для відображення доходів від реалізації товарів, робіт і послуг, а також надання знижок.

Завдання 7. Визначити які витрати здійснюють суб'єкти господарювання готельно-ресторанного бізнесу. Зазначити які рахунки використовуються для відображення таких витрат, надати їм характеристику.

Питання для самоперевірки.

- 1) Доходи: поняття, види, особливості обліку.
- 2) Витрати: поняття, види, особливості обліку. .
- 3) Фінансові результати: поняття, види, особливості обліку..

ТЕМА 13

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ У ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Мета заняття: визначити місце автоматизації обліку у готельно-ресторанному бізнесі; окреслити сутність різних автоматизованих програм та їх переваги для ведення автоматизованого обліку.

Key words: автоматизація обліку, програма, переваги, вартість, зручність, (accounting automation, program, benefits, cost, convenience).

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1. Визначити переваги і недоліки автоматизації обліку та основні вимоги щодо її впровадження.

Розібрати графічний диктант.

Завдання 2. Обговорити форми обліку (ручна чи автоматизована), програму автоматизованого обліку (за її наявності) у суб'єктів готельно-ресторанного бізнесу, з якими працюють здобувачі вищої освіти.

Завдання 3. Ознайомитися з тестовою програмою автоматизації обліку Poster. Обговорити можливості програми для ведення бізнесу і відображення в обліку основних операцій і процесів, які були вивченими під час вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік».

Завдання для самостійного виконання

Завдання 4. Прослухати виступ стейкхолдера з темою «Автоматизація обліку у суб'єктах готельно-ресторанного бізнесу».

Питання для самоперевірки.

- 1) Переваги і недоліки автоматизованого обліку.
- 2) Передумови та вимоги для впровадження автоматизації обліку.
- 3) Програми автоматизації, які існують на ринку.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання №1

Індивідуальне завдання №1 для здобувачів, які працюють у сфері готельно-ресторанного бізнесу

Необхідно надати відповіді на поставлені нижче запитання.

- 1) Назва готельно-ресторанного закладу. Сфера діяльності.
- 2) Обов'язки здобувача вищої освіти на робочому місці.
- 3) Особливості ведення обліку і оподаткування (система оподаткування, наявність бухгалтера, наявність автоматизованого обліку із зазначенням програми чи додатку тощо).
- 4) Описати облікові процеси, які відбуваються у закладі. Зазначити види звітності, які формуються у закладі.

Індивідуальне завдання №1 для здобувачів, які не працюють у сфері готельно-ресторанного бізнесу

Необхідно навести особливості обліку у підприємстві готельно-ресторанної сфери бізнесу.

Індивідуальне завдання №2

Індивідуальне завдання №2 для здобувачів вищої освіти, які працюють у сфері готельно-ресторанного бізнесу

Зазначити первинний документ, до складання або контролю якого безпосередньо Ви долучені на своєму робочому місці. Зазначити назву документу; його призначення; зміст документу; хто його складає, візує та контролює. Навести приклад такого документу (фото, скрин, скан тощо).

Індивідуальне завдання №2 для здобувачів вищої освіти, які не працюють у сфері готельно-ресторанного бізнесу

Зазначити будь-який первинний документ (з лекційного матеріалу або з інших джерел). Зазначити назву документу; його призначення; зміст документу; хто його складає, візує та контролює. Навести приклад такого документу (фото, скрин, скан тощо).

Індивідуальне завдання №3

1) Передивитись відео «КВЕДИ у закладах харчування», розміщене в Moodle.

2) Зробити загальний висновок.

3) Висловити власну думку щодо необхідності товарного обліку у закладах готельно-ресторанної сфери.

4) Навести приклад і дати характеристику будь-якого первинного документу товарного обліку або калькулювання собівартості продукції (товарів, послуг).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Базова література

1. Облік, калькуляція і звітність у закладах ресторанного господарства : навч. посіб. / Р. В. Карпенко, В. М. Кузнецов, Н. Г. Салогуб. Харків : Світ Книг, 2021. 288 с.

2. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І. Бухгалтерський

облік : навч. посібник. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.

3. Зінченко О. В., Радіонова Н. Й., Хаустова Є. Б. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 340 с.

4. Осмятченко В. О., Тесленко Т. І., Герасименко О. М. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ : Простобук. 2017. 552 с.

5. Соколов В. М., Косата І. А., Розіт Т. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2018. 222 с.

6. Куцик П. О., Коваль Л. І., Макарук Ф. Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві : навч. посіб. Львів : Видавництво ПП "Магнолія 2006", 2018. 504 с

7. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. М. Янчева та ін. Харків : ХДУХТ, 2015.

8. Бухгалтерський облік у готельно-ресторанному бізнесі. Збірник практичних завдань та тестів для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» / уклад. : Д. Д. Шеховцова, А. І. Кашперська. Харків : ХДУХТ, 2018. 40 с.

9. Чабанюк О. М., Кузьмінська К. І. Облік і оподаткування у торгівлі та підприємствах ресторанного бізнесу : навч. посіб. Київ : Алерта, 2019. 214 с.

10. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів : Видавництво ННВК „АТБ”, 2020. 440 с.

11. Косяк А. П., Зубенко А. В. Бухгалтерський облік II : навч. посібник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 327 с.

Допоміжна література

1. Байлик С. І., Писаревський І. М. Організація готельного господарства. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/41618/>

2. Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві. URL: http://pidruchniki.com/1588072859638/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik_v_torgivli_ta_restorannomu_gospodarstvi.

3. Управлінський облік витрат операційної діяльності підприємств готельно-ресторанного комплексу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Волковська Яна Віталіївна ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків, 2018. 22 с.

4. Бухгалтерський облік готельних послуг. *Вісник податкової служби України*. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/DG090422.html

6. Облік та аудит витрат підприємств ресторанного господарства: управлінський аспект : монографія / Л. М. Янчева та ін. ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2017. 222.

7. Мороз М., Носарева А., Курденко О. Управлінський облік в готельному бізнесі: уніфікована система рахунків usali. *Матеріали конференцій МНЛ*, (23 вересня 2022 р., м. Дніпро). С. 30–32.

8. Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В. Форс-мажорні обставини у договорі: інформаційно-облікове забезпечення (in English). *Modern Economics*. 2023. № 39(2023). С. 152-157. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-23).

9. Dubinina M., Syrtseva S., Cheban Y., Luhova O., Dubinin V., Khomiak N. Organization of accounting in the countries of the european union: current problems and prospects of improvement. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2022. № 2 (43). pp. 271-277.

10. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю. Електронна облікова документація та цифровий документообіг на підприємстві. *Нові інформаційні технології управління бізнесом: збірник тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції*, (м. Київ, 15 березня 2023 р.). Київ : Спілка автоматизаторів бізнесу, 2022. С. 46-48.

11. Чебан Ю., Калюжна М. РРО та туристичний збір : питання без відповідей *Тренди розвитку менеджменту, фінансів та бізнес-технологій в умовах формування сучасної економіки та суспільства: збірник тез*

доповідей міжнародної науково-практичної конференції (30 листопада 2022 року). Київ : Міжнародний європейський університет, 2022. С. 308-312.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України URL: www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua
3. Міністерство фінансів України URL: www.minfin.gov.ua
4. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Миколаївський національний аграрний університет URL: <http://oblik.mnau.edu.ua/>

Законодавчо-нормативні акти

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291; станом на 26 травня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87; станом на 07 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV; станом на 19 лип. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 № 373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>
5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з

міжнародними стандартами : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 17.06.2003 N 157; станом на 29 вер. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0157569-03#Text>

6. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291; станом на 26 травня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

7. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88; станом на 28 груд. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

8. Господарський кодекс України : закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV; станом на 27 червн. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

9. Кодекс законів про працю України : закон України від 10.12.1971 № 322-VIII; станом на 22 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

10. Про відпустки : закон України від 5 листопада 1996 року № 504/96-ВР; станом на 22 лист. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

11. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879; станом на 26 травня 2022 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

12. Податковий Кодекс України : закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755 – VI; станом на 10 квіт. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290; станом від 29 вер. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318; станом на 03 лист. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

15. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007р. № 2; станом на 14 січ. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

16. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України 27.06.2013 № 635; станом на 14 січ. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України №92 від 27.04.2000; станом на 26 травня 2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України №237 від 08.10.1999; станом на 29 верес. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999; станом на 07 жовт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

20. Про оплату праці : закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР; станом на 12 січня 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601; станом на 29 верес. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 601; станом на 29 верес. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

Навчальне видання

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

методичні рекомендації

Укладач: **Чебан** Юлія Юріївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. ____
Тираж ____ прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.